

DE SMEDERIJEN VAN HOOGEVEEN

Steeds meer ijzers in het vuur

- De Smederijen dringt na vijf jaar door tot het DNA van Hoogeveen
- Werkwijze staat of valt met de betrokkenheid van bewoners

Door Harald Buit

Hoogeveen 'Je moet durven loslaten, op de achtergrond blijven. Ook als er soms problemen ontstaan. Niet meteen de touwtjes in handen nemen, maar het aan bewoners in de wijken en buurten overlaten. Dat is de kunst van deze werkwijze. Als je mensen vertrouwen geeft, dan krijg je dat ook terug.'

Dat zegt wethouder Klaas Smid, tevens 'baas' van De Smederijen van Hoogeveen. Vijf jaar na de spannende start van De Smederijen is het systeem van vergaande zeggenschap en een eigen budget voor bewoners een vaste waarde in Hoogeveen. 'Nee, ik heb er nooit slapeloze nachten van gehad. Burgers leveren veel zinvolle ideeën en zijn vaak heel praktisch ingesteld.'

Klaas Smid en De Smederijen, ze lijken aan elkaar verdonken als peper en zout. Brede grijs: 'Toen een bureau deze naam had bedacht, stond ik eerst niet te juichen. Maar goed, het is wel een treffende aanduiding.' Tot dusver spreken de cijfers in zijn voordeel. Ruim vijfhonderd ideeën van bewoners zijn al omgezet in daden. Steeds meer ijzers liggen in het vuur van De Smederijen. Jaarlijks zijn er bijna vijfduizend burgers bij betrokken; als indiener van voorstellen, als lid van een werkgroep of als 'stemgerechtigde' tijdens een van de drukbezochte verkiezingsavonden. Vooral dat laatste was even slikken voor de verenigingen van Plaatselijk Belang (PB) die op jaarvergaderingen vaak tegen een armetierig bezette zaal aankeken. Maar die 'concurrentiekou' lijkt anno 2012 uit de lucht: PB praat ook vrolijk mee.

De Smederijen van Hoogeveen kwamen voort uit het hardnekkige chagrijn van burgers die vonden dat ze te laat bij projecten betrokken werden of te weinig inspraak kregen bij initiatieven in hun woonomgeving. Daar kwam bij dat woningcorporaties, welzijnsorganisaties, politie en gemeente veel langs elkaar heen werkten, weet Jan Bouwmeester, die mede aan de wieg stond. Hij is nu actief als gebiedsregisseur bij De Smederijen. Het ministerie bood ons destijds de gelegenheid om mee te doen aan een experiment met meer burgerin-

Brainstormen in het klooster

In januari 2006 kwamen ruim honderd bestuurders, bewoners, opbouwwerkers, vertegenwoordigers van corporaties en politiemensen bijeen in het oude klooster aan de Brinkstraat in Hoogeveen. De brainstormsessie van een week bleek geen gebed zonder eind. Hier werd de basis gelegd voor het systeem dat uiteindelijk de naam De Smederijen van Hoogeveen kreeg. Een mix van buurtbeheer en wijkgebonden leefbaarheidsbudget, waarbij gemeente, corporaties, welzijn en politie elkaar vonden.

spraak. Dat hebben we gedaan.'

Om de onvrede bij burgers over de eigen betrokkenheid bij buurt- en wijkplannen zo snel mogelijk weg te nemen kwam er de zogeheten 'korte klap'. Kleine projecten, vaak snel zichtbaar. Een picknickbank, een koersbalmat, een AED-apparaat. Bouwmeester: 'We focussen nu meer op projecten die geduld vragen van bewoners, de zogeheten 'lange klap'. Daarbij praten burgers bijvoorbeeld mee over de miljoenen voor herinrichting van een wijk of dorp. 'Het is een geheel nieuwe manier van burgerparticipatie', poneert Smid. Met andere woorden: de beste stuurlui aan wal hebben nu het roer in handen en bepalen zelf mee.

De gedurfde werkwijze heeft zich sinds 2007 ontwikkeld tot een succesnummer, met zelfs landelijk navolging. Toch staat niet iedereen te applaudiseren. Met de bredere bekendheid van De Smederijen groeit ook het aantal kritische volgers. Hier en daar borrelt onvrede naar boven

over afgewezen ideeën, de wijze van selectie en de krappere budgetten. Verongelijkte reacties als 'vriendjespolitiek' en 'ritselsysteem' klinken gechargeerd, maar hebben wel een serieuze ondertoon. Dat bewijst ook de onlangs gevoerde rechtszaak van de kerk in Hollandscheveld tegen De Smederijen.

Smid was verbaasd over deze actie, maar wil er niet zuur over doen. Hij erkent dat het systeem ook teleurstelling kan geven. 'We moeten het vuurtje bran-

dend houden. De Smederijen staat of valt met betrokkenheid van bewoners en de wil om er met elkaar uit te komen. Bij teleurstelling is het belangrijk dat we het gesprek met die bewoners aangaan. De onvrede moet geen eigen leven gaan leiden. Het systeem is transparant. Die zes criteria waar ideeën aan worden getoetst zijn voor een ieder inzichtelijk.'

Die toetsing geschiedt door een 'initiatiefgroep', bestaande uit bewoners in een Smederijgebied. Er mag bijvoorbeeld geen sprake zijn van achterstallig onderhoud en bewoners moeten zelf bij kunnen dragen aan de uitvoering. Ook moet een idee de leefbaarheid in het gebied verbeteren en draagvlak hebben. Volgens Smid is er bewust voor gekozen het systeem 'niet dicht te timmeren met regeltes en procedures.' 'Dat remt de creati-

viteit en spontaniteit.'

Smid houdt staande dat het Smederijengeld geen subsidie is, maar een vrij beschikbaar budget waarover gebiedsregisseurs waken. 'De gemeente staat echt op afstand. Bezwaar en beroep tegen afwijzingen is niet mogelijk. Er ligt geen juridische structuur onder.'

Oud-raadslid Geert Metselaar uit Hollandscheveld, eigenaar van een juridisch adviesbureau, is daar niet van overtuigd. 'Heel hard roepen dat er geen bezwaar mogelijk is voorkomt misschien dat meer mensen gaan procederen. Maar dat zegt niks over de houdbaarheid van de stelling van de gemeente. Het is vooral overheidsgeld.' In zijn ogen zijn er 'goede redenen' om aan te nemen dat de gemeente ongelijk heeft. 'Dan blijft er niets over van die afwijzingen.'

Budget van bijna 1 miljoen euro

Hoogeveen Hoogeveen telt inmiddels 25 Smederijgebieden. Voor 2011 was een budget beschikbaar van ruim 970.000 euro; 70 procent daarvan hoest de gemeente op, 30 procent is afkomstig van de corporaties Woonconcept en Domesta.

Voor bewoners was ruim 426.000 euro beschikbaar. De rest van het geld ging op aan be-

taling van de gebiedsregisseurs en aan administratieve ondersteuning (406.000 euro). Voor de post 'diversen' was 70.000 euro weggelegd, voor communicatie 68.000 euro.

Een Smederijgebied kreeg vorig jaar het eerste jaar 17.000 euro. Het tweede jaar is dat 13.000 en vanaf het derde jaar telkens 9.000 euro. Per bewoner in een

Smederij komt daar nog eens 3,25 euro bij.

Voor de uitvoering van ideeën dienen Smederijen nota's in bij een gebiedsregisseur. Die beheeren het budget. In 2011 werden in totaal 433 ideeën ingediend en uiteindelijk 179 gekozen.

In september volgt een huis-aan-huis enquête over De Smederijen.

samen plannen smeden en realiseren voor meer leefbaarheid